

**Wykroczenia związane
z zatrudnianiem
pracowników i innych
osób wykonujących
pracę zarobkową.
Komentarz do ustaw
szczegółowych**

Przedmowa

Komentowanie pozakodeksowych przepisów karnych, typizujących wykroczenia związane z zatrudnianiem pracowników i innych osób wykonujących pracę zarobkową jest potrzebne z kilku powodów. Po pierwsze, w ostatnich latach w polskiej literaturze prawniczej nie podjęto próby omówienia tych przepisów z perspektywy karnistycznej w jednym opracowaniu. Po drugie, bez cienia wątpliwości można mówić o coraz szerszym wykorzystywaniu przepisów karnych w ustawach regulujących nie tylko prawa i obowiązki pracodawcy, ale także prawa i obowiązki podmiotu zatrudniającego osoby świadczące pracę na innej podstawie prawnej niż umowa o pracę. Towarzyszy temu ewidentny brak jednolitej koncepcji, pomysłu na całościowe uregulowanie problematyki ingerencji prawa karnego w stosunki zatrudnienia. Co więcej, nowe regulacje są nader często niespójne z przepisami części ogólnej KW, które stosuje się wszakże do wykroczeń przewidzianych w innych ustawach, jeżeli ustawy te nie zawierają przepisów odmiennych (art. 48 KW). Uzasadnia to podjęcie próby takiej interpretacji przepisów karnych typizujących wykroczenia, która pozwoli stosować je w sposób trafny, zrozumiały, sprawiedliwy, a oprócz tego pozwoli wskazać miejsca, w których interwencja ustawodawcy zdaje się być konieczna. Po trzecie, przepisy karne ustaw szczegółowych są dość często stosowane w praktyce, w szczególności przez inspektorów pracy, a jednocześnie stanowią niekiedy silne wsparcie dla osób zatrudnionych, związków zawodowych, czy instytucji państwowych w wywieraniu na zatrudniających nacisku w zakresie przestrzegania norm prawnych, chroniących prawa zatrudnionych lub inne z nimi powiązane wartości. Tym bardziej więc warto poświęcić tym przepisom więcej uwagi.

Jakiegokolwiek analizowanie treści przepisów prawa wykroczeń, które określa się *prima vista* mianem związanych z zatrudnianiem pracowników i innych osób wykonujących pracę zarobkową, jest zadaniem z gruntu umownym. Wymaga ono najpierw ustalenia katalogu ustaw, zawierających takie przepisy, zwłaszcza że to związanie można rozumieć różnorako – mniej lub bardziej ściśle ów związek postrzegać. Zamieszczona w tytule książki zapowiedź, że chodzi o ustawy szczegółowe, przesądza, że próżno w niej szukać komentarza do przepisów KW oraz przepisów art. 281–283 KP. Inna rzecz, że w przepisach ustaw szczegółowych pomieszczone są nie tylko przepisy karne, dotyczące zatrudniania pracowników i innych osób, ale też zgoła inne, np. związane z funkcjonowaniem regulowanych w nich form prowadzenia działalności. Dokonując wyboru

komentowanych przepisów, starano się położyć nacisk z jednej strony na dość bliski związek typizowanego wykroczenia z faktem zatrudnienia pracownika lub osoby świadczącej pracę na innej podstawie prawnej, z drugiej zaś na powszechność wiążących się z tym obowiązków, ciężących na zatrudniających, których wykonanie zabezpiecza sankcja karna lub znamieny charakter tych obowiązków ze względu na okoliczności dotyczące zatrudniania pracowników lub innych osób wykonujących pracę zarobkową związane z: podmiotem zatrudniającym (np. podmiot o charakterze transgranicznym), świadczoną pracą (np. praca na statku) lub osobą zatrudnianą (np. osoba pełniącą funkcję publiczną). Dla zachowania przejrzystości komentarza, podzielono go na części wypuklające problematykę poruszaną w wybranych przepisach kolejnych ustaw: 1) wykroczenia związane z ochroną podstawowych praw osób zatrudnionych; 2) wykroczenia związane z zatrudnianiem na statkach; 3) wykroczenia związane z zatrudnianiem cudzoziemców i działaniem agencji zatrudnienia; 4) wykroczenia związane z zabezpieczeniem społecznym; 5) wykroczenia związane z obowiązkiem zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy; 6) wykroczenia związane z ograniczeniami w zatrudnianiu oraz 7) wykroczenia dotyczące zbiorowego prawa pracy. Podkreślenia wymaga, że podział ten ma na celu ułatwić korzystanie z komentarza i usystematyzować omawiane zagadnienia, a nie wprowadzać dogmatycznie uzasadniony podział wszelkich przepisów karnych typizujących wykroczenia. Pomimo ograniczenia liczby komentowanych przepisów karnych – z uwagi na ich wielość i rozproszenie w kilkudziesięciu ustawach szczegółowych – komentarza wymagały przepisy karne zlokalizowane w 26 ustawach o bardzo zróżnicowanym przedmiocie regulacji.

Komentowanie przepisów prawa wykroczeń, związanych z zatrudnieniem, nie jest zadaniem łatwym, gdyż wymaga równoczesnej analizy przepisów z zakresu prawa wykroczeń i innych dziedzin prawa, a przy tym uwzględnienia odmiennych, specyficznych dla każdej z tych dziedzin, reguł wykładni przepisów prawnych i sposobu ich stosowania. Odpowiedzialność za wykroczenia stanowi jednak formę szeroko rozumianej odpowiedzialności karnej, a więc w szczególności odpowiedzialności osobistej zatrudniającego będącego osobą fizyczną, osób działających w jego imieniu lub kierujących pracownikami. Z tego względu karnistyczne ujęcie problematyki przepisów karnych typizujących wykroczenia związane z zatrudnianiem pracowników i innych osób wykonujących pracę zarobkową uznano za najwłaściwsze. Komentarz obejmuje zatem problematykę typizacji danego wykroczenia oraz przedmiotu ochrony, sprawcy, jego zachowania, strony podmiotowej czynu, czasu popełnienia czynu i jego charakteru prawnego, winy, kary i środków karnych, najistotniejszych kwestii dotyczących postępowania wykroczeniowego (w szczególności

wskazania oskarżyciela publicznego), a dodatkowo: zbiegu wykroczeń lub zbiegu wykroczenia z przestępstwem. Szczególnie ta ostatnia problematyka ma duże znaczenie praktyczne, a odpowiednie uwagi skupiają się na typowych zbiegach wykroczeń i przestępstw, niekiedy na zbiegach przepisów, z tym że w odniesieniu do tych przepisów, co do których *in praxis* występują lub mogą występować trudne zagadnienia prawne. W komentarzu uwzględniono przepisy karne ustawy z 4.10.2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 2215 ze zm.), które dopiero zaczynają funkcjonować, natomiast pominięto te, które niebawem mogą wejść w życie, lecz proces legislacyjny nie został jeszcze ukończony (np. projekt ustawy o pracy na statkach rybackich). Opracowanie uzupełnia zestawienie bibliograficzne, obejmujące pozycje wykorzystane przy pisaniu tego komentarza, a jednocześnie dotyczące tytułowej problematyki w ścisłym tego słowa znaczeniu, a więc zasadniczo z pominięciem podręczników, poradników, czy literatury niewiążącej się z przepisami karnymi zlokalizowanymi w ustawach szczegółowych. Komentarz nie jest formą wypowiedzi służącą pełnemu poznaniu zagadnień w nim poruszanych, dlatego autor ma nadzieję, że zestawienie to będzie jego cennym uzupełnieniem. W komentarzu przyjęto stan prawny na 2.11.2019 r.

Niezmiernie trudno byłoby napisać komentarz bez wsparcia osób, które autorowi tegoż okazały wiele życzliwości i cierpliwości. Bardzo za to dziękuję Pani Profesor *Hannie Paluszkiewicz* – Dziekanowi Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego, a także Recenzentowi tego opracowania – dr hab. *Teresie Wyce* – prof. Uniwersytetu Łódzkiego, której uwagi krytyczne istotnie wpłynęły na ostateczną treść komentarza. Dziękuję również Pani sędzi *Sylvii Góźdź*, Panu *Kazimierzowi Kimso* i inspektorom pracy, z którymi miałem i mam zaszczyt współpracować, zwłaszcza w Ośrodku Szkoleniowym Państwowej Inspekcji Pracy im. Profesora Jana Rosnera we Wrocławiu, a których inspirujące uwagi starałem się w książce tej uwzględnić.

[Przejdź do księgarni →](#)